QL
461
R873
ENT

XII. kötet. 1905. Márczius 3. füzet.

Ent. Soc. Wash.

ROVARTANI LAPOK

HAVI FOLYÓIRAT

különös tekintettel a hasznos és kártékony rovarokra.

DR. BEDŐ ALBERT BIRÓ LAJOS DR. CHYZER KORNÉL
DR. ENTZ GÉZA MOCSÁRY SÁNDOR

KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL

SZERKESZTIK

A. AIGNER LAJOS ÉS CSIKI ERNŐ.

BUDAPEST, 1905
A ROVARTANI LAPOK SZERKESZTŐSÉGE ÉS KIADÓHIVATALA
I. MOLNÁR-UTCZA 24.

Megjelenik minden hónap első napján, julius és augusztus havak kivételével
Előfizetési ára egész évre 8 kor.

Tartalom.

Biró Lajos: Rovarrostálás Uj-Guineában II. 45
Vángel Jenő dr.: Adatok Magyarország rovarfaunájához. Lepidoptera II. 48
Kaufmann Ernő dr.: Ket veszélyes bogár 52
Zilahi Kiss Endre dr.: Adatok Szilágy-m. bogár-faunájához III. 53
A. Aigner Lajos: Magyarország pillangói III. 56
Csiki Ernő: Magyarország Cerambycidái XIX. 61

Különfélék.

Az erdei fenyő ellensége 64
Brauer Frigyes 65

Irodalom:

Daniel, J. dr. Revision palaearkt. Crepidodera-Arten Ism. *Csiki Ernő*. 66

A kir. magy. Természettudományi Társulat állattani szakosztálya minden hónap **első pénteken (VIII. Eszterházy-utcza 16.)** ülést tart. Vendegeket szívesen lát.

A budapesti entomologusok *minden pénteken este* a Muhr-féle vendeglőben (Kerepesi-út 44.) találkoznak

---

Kedvezmény.

Az 1897., 1898., 1899., 1900, 1901., 1902., 1903 és 1904-iki teljes évfolyammal még szolgálhatunk. Új előfizetők fele áron kaphatják. Az előbbi kötetekből csak a II. kötet kapható, ára 6 kor. Az I. és III. kötetet készpénzen visszaváltjuk

Az előfizetési összegek kiadóhivatalunkhoz (IV, Molnár-utcza 24.) czímzendők.

Rovarrostálás Uj-Guineában.

Irta *Biró Lajos.*

II.

Hemipterák gyűjtéséhez nálunk nélkülözhetetlen gyűjtőeszköz a rosta, mert nagyon sokféle poloska olyan helyeken rejtőzik, hogy csak így jutunk hozzájuk. Uj-Guineában azonban nagyon hamar elmenne a kedve azok gyűjtőjének, ha azt látja, hogy hiába rostálgat a legkülönbözőbb természetű helyeken, mert csak nagy ritkán talál egy-egy apróbb *Lygaeidát*, azt se a lehullott törmelék alatt, hanem inkább fák oldalán a moha alatt és kéregrepedések közt. A legnagyobb ritkaságok közé tartoznak ott a csinos *Tingitidák* is, mikből itthon sokfélét kapunk ezen a módon. Egy kis fekete *Cydnus*-faj kerül elő néha, de ez után nem igen kapkodunk, mert estenkint úgyis oda röpül asztalunkra a lámpához, az apró *Triphleps* fajbeliekkel együtt. *Homopterák* tekintetében is nagyon szegényes az eredmény.

A leggyakoribb poloskafaj a rostában egy kis barna állatka, melyet *Reduviidának* nézhetnénk, ámbár egy evvel rokon családba tartozik (*Henicocephalidae*). Lehullott lomb és más növénytörmelék közül ez a kis *Henicocephalus* a leggyakoribb vendége a rostának. Uj-Guineában nagy lehet az elterjedése, mert úgy a tengerpart táján, mint az 1000 méter magas Sattelbergen mindenfelé sűrűn találkoztam vele; még gyakoribb volt a lárvája, úgy, hogy julius folyamán kerek számmal 100 darabot szedtünk össze belőle, a kifejlődés minden fokán. Ezeken kívül nehány szunyogpoloska (*Berytidae*) és *Aradida* került a rostába, más alak, kiváltképen *Capsida*, csak egyenként és ritka napjában.

Kárpótolja azonban gazdagon a Hemiptera-gyűjtőt az, hogy csakis rostálással tehet szert a *Ceratocombidák* piczi termetű fajaira, mikből az én rovarrostám egész sereg új alakkal gazdagította a papua-fauna ismeretét. Eddig ugyanis Dr. Horváth Géza úr összeszámítása szerint az egész világfaunából csak 27 *Ceratocombida* volt ismeretes, s ime most Uj-Guineából magából mintegy 35 új faj került elő.

Ezeket csak magam tudtam fogni, mert maláj-szolgám elől mind elugráltak. A kiválogatásra szánt rostált törmeléket úgy kellett a fehér papirra szórni, hogy körülötte pár arasznyi szélesen tiszta szegély maradjon, hogy meglehessen látni a bolhánál kisebb állatkát, a mint egy pattanással künn terem a törmelékből, s hamarosan le kellett borítani a fogó üveggel, mielőtt kedve kerekednék még egy ugrással végképen eltünni. Sokszor azonban az ugrás után csak kedélyesen sétálgatott és időt engedett a fogó üveg előkerítésére.

Ha lett volna bogárfuttatóm, a mely Uj-Guineában utazásomkor még jóformán csak híréből volt ismeretes, és nem lettem volna arra kényszerülve, hogy nagy figyelemmel és fáradsággal egyenkint fogdossam ki őket a rostált anyagból, bizonyára még több érdekes *Ceratocombida* került volna gyűjteményünkbe. Nem régiben egy kis üvegecskét vizsgáltam át, melyben Kelet-Afrikában gyűjtő társunk, Katona Kálmán küldötte haza a bogárfuttatóból kikerült apróságokat, abban is volt nehány *Ceratocombus*, sok piczi *Trichopteryx*, *Pselaphida*, atkaféle, *Podurida* stb. társaságában; általában véve olyan becses anyagot szolgáltatott Katona barátunk bogárfuttatója Afrikából is, a minek becsét most még meg se tudjuk itélni, míg ez az anyag is lassankint feldolgozás alá nem kerül.

Dipterák után nálunk nem szokás rostálni, mert itt alig van olyan, a mit másképen is meg ne lehetne találni. Uj-Guineában azonban él egy olyan családbeli légyféle, a mit csakis rostálással lehet megszerezni, a *Stethopatidák* családja. Az elsőben ismeretes fajok Uj-Britanniából kerültek meg, de a közelében fekvő Uj-Guineában sokáig kerestem, nem leltem többet pár darabnál. Végre ott tartózkodásom utolsó évében 1901-ben Friedrich-Wilhelmshafennél tömegesen rostáltam ki egyik, szintén szárnyatlan, bolhaforma fajtáját egy gyömbérféle növény rothadó földalatti gumói közül; de szerencsétlenségre azt a kis üvegecskét, melybe a gyűjtött példányokat szedtem, úgy elcsomagoltuk valahová, hogy máig se került elő.

Az *Orthopterák* közül a *Blatta*-félék szaladgálnak mindenütt úgy a rostált törmelék közt, mint nálunk a Carabidák; különösen gyakoriak a rostában a kisebb-nagyobb lárvák. Ezeket tulajdonképen a gyüjtőnek mind össze kell szedni, mert tropusi vidékeken nem ismertető jele a Blatta-lárvának az, hogy szárnyatlan; gyakran figyelmeztetett erre egy alig 3-4 mill. hosszú szárnyatlan Blattida, mely hasa végén hordozta a kifejlett tojó nősténynek megismertető

petecsomót, pedig a nélkül magam is minden esetre csak lárvának néztem volna. Ez is figyelmeztetés annak a praeparatornak, a ki tropusi vidékről származó anyagot dolgoz fel, hogy ne dobjon félre felismerhetetlennek gondolt lárva-alakot azzal, hogy ezt úgyse lehet meghatározni, mert ezzel sokszor a legbecsesebb anyagtól fosztja meg a gyűjteményt. Szintúgy áll a dolog a fülbemászókkal: ezekből is sok az álcza kinézésű érett alak, sőt némelyfélénél még a potroh végén levő fogó is hiányzik, csak két hosszú szál helyettesíti, mint a tiszavirág potrohán. Ilyen alakok ritkák a gyűjteményekben, a nemz. múzeum gyűjteményében sincs, pedig eleget küldtem haza belőle, jeléül, hogy a ki itthon praeparálásra kapta, meghatározhatatlan lárvának nézte és eldobta.

Podura-félék gyűjtésére a rostálás goromba módszer, mert legtöbbnyire tönkre mennek benne a rázáskor. Csak a *Japyx* kerül elő belőle sértetlenül; ez nem nagyon ritka, sőt valamivel gyakoribb mint a nálunk élő *J. solifugus*. — Gyakran találtam *Campodea*-fajokat is, de ezeket jobb rosta nélkül szedni, mert különben rendesen elvesztik törékeny csápjaikat és farknyulványaikat. Ujguineában a növényeken hálózva is rendkívül ritka a *Sminthurus*, úgy hogy ezen a módon csak egyetlen egyet foghattam. Szintén rendkívül ritkaság volt nekem egy fél mill. nagyságú, barna *Sminthurus*, homlokán világos harántsávval, azonban egy hevenyészett rovarfuttató kipróbálásakor mindjárt az első napon 8 darab jött ki magától, köztük alig $^1/_4$ mill. nagyságú fiatalok is. Egyébként a Podurákból az *Isotoma*, *Paronella* és *Lepidocyrtus* nemek fajai alkotják a többséget. Nem ritkaság még két *Anura* forma, lustán mozgó alak a rostában. Egyik ólomszürke, másik rózsapiros, de a borszeszben színét veszti és fehérré válik. A nálunk oly gyakori fehér *Lipurina*-fajok, úgy látszik, itt hiányzanak, legalább nem emlékszem, hogy láttam volna.

Physapoda-féle szintén kevesebb találkozik a rostált anyagban mint nálunk, egész juliusi rostálásomból csak 3 darab előjöttét írhattam fel, abból is lárva volt egy. E családbeli rovart csak esernyővel lehet tömegesen gyűjteni a levágott s félig száraz fák lombjáról; innen óriási nagyságú fajokat lehet összeszedni, a kifejlődés minden fokából. Virág maga is kevés van Uj-Guineában, még kevesebbet lehet Physapodát virágon találni; legtöbbet láttam még a mi délignyitónk ehető gumót termő rokonának, az *Ipomoea batatas*-nak a virágain, de ezt a növényt ott nem mindenütt termesztik.

A hol annyi a *Termita*, mint a tropikus vidékeken, s ezek közt Uj-Guineában is, természetesen ez is gyakran akad a rostában.

Ezeket azonban eltenni nem érdemes, mert népes fészkeikben úgyis eleget találunk, s nem kell egymáshoz hasonló fajok megkülönböztetésével vesződni.

Természetesen nem hiányoznak a rostából a *pókok* sem, a rejtett helyeken élő kisebb alakok. Gyűjtés közben bizonyára számos fejletlen pók is jutott köztük gyűjtő-üvegembe, de jobbnak láttam válogatás nélkül mindent eltenni, mert némely parányi hímnek a szembetünő nemi szerve mutatja, hogy jó részük teljesen kifejlődött alak. Mind a mellett feltünt ott nekem, hogy *Thomisida* (Laterigrada) családbeli pók nagyon kevés volt a rostáltak közt, pedig nálunk ez a gyakoribb.

Adatok Magyarország rovarfaunájához.

(Közlemény a Paedagogium biológiai laboratoriumából.)

Közzéteszi *Dr. Vángel Jenő.*

Lepidoptera. II.

Nemeobius Lucina L. I. Szintye; — III. Lipótvár, Pálfalu, Margitfalu.

Apatura Iris L. III. Pálfalu, Margitfalu, Hegybánya; — IV, Felsőbánya; — V. Negói-út. — *Ilia* Schiff. III. Lipótvár, Pálfalu. — *ab. Clytie* Schiff. I. Szintye, Félegyháza, Hatvan; — II. Perkáta, Érd; — III. Dobsina, Lipótvár, Pálfalu, Margitfalu; — V. Negoi-út; — VI. Baja, Apatin.

Limenitis Populi L. III. Margitfalu. — *Camilla* Schiff. VI. Apatin. — *Sibylla* L. III. Pálfalu, Margitfalu, Hegybánya; — IV. Felsőbánya.

Neptis Lucilla F. III. Pálfalu, Dobsina. — *Aceris* Lep. I. Szintye; — III. Putnok, Margitfalu.

Vanessa levana L. II. Perkáta; — III. Margitfalu, Putnok. — *v. prorsa* L. I. Szintye; — III. Margitfalu. — *Egea* Cr. VIII. Castel-Muschio (Veglia sziget), Cirkvenica, Omblaforrás. — *C.-album* L. I. Budapest, Sz.-Endre, Fülöpszállás, Dánospuszta, Mesterszállás, Félegyháza, Szintye; — II. Perkáta, Visegrád, Kömlőd, Kőszeg, Tata, Keszthely; — III. Lipótvár, Pálfalu, Selmeczbánya, Leibicz, Hegybánya, Putnok, Dobsina, Margitfalu; — IV. Felsőbánya; — V. Maroskecze, Szováta, Kovászna, Predeál, Fogarasi havasok, Bálványosfürdő; — VI. Baja, Zenta, Apatin, Karánsebes, Szabadka,

Zsombolya. — *polychloros* L. I. Budapest, Szintye, Kecskemét; — II. Perkáta, Kőszeg, Visegrád, Kömlőd; — III. Pálfalu, Hegybánya, Leibicz, Sz.-Béla, Margitfalu; — V. Maroskecze, Háromszék; — VI. Mehádia, Baja, Zsombolya, Szabadka, Apatin, Zenta, Karánsebes. — *L-album* Esp. I. Szintye. — *xanthomelas* Esp. III. Margitfalu. — *Urticae* L. I. Budapest, Dánospuszta, Kecskemét, Szintye, Félegyháza; — II. Perkáta, Visegrád, Kőszeg, Kömlőd: — III. Lipótvár, Hegybánya, Pálfalu, Margitfalu, Leibicz, Sz.-Béla, Putnok, Dobsina; — V. Maroskecze, Szováta, Kovászna, Fogarasi havasok, Predeál, Bálványosfürdő, Sz.-Anna-tó; — VI. Baja, Szabadka, Zenta, Apatin, Zsombolya, Domogled. — *Jo* L. I. Budapest, Dánospuszta, Kecskemét, Szintye; — II. Perkáta, Kőszeg, Kömlőd; — III. Lipótvár, Pálfalu, Margitfalu, Leibicz, Putnok, Dobsina; — V. Maroskecze; — VI Karánsebes, Baja, Zenta, Zsombolya, Apatin. — *Antiopa* L. I. Budapest, Szintye, Kecskemét; — II. Perkáta, Visegrád, Érd; — III. Lipótvár, Selmeczbánya, Pálfalu, Margitfalu, Leibicz, Putnok, Dobsina, Hegybánya; — V. Maroskecze; — VI. Zenta, Apatin, Baja; — VIII. Omblaforrás. — *Atalanta* L. I. Budapest, Szintye, Kecskemét, Dánospuszta; — II. Kömlőd, Perkáta; — III. Lipótvár, Pálfalu, Margitfalu, Leibicz, Sz.-Béla, Dobsina; — IV. Felsőbánya; — V. Maroskecze, Fogarasi havasok, Predeál; — VI. Zenta, Apatin, Baja, Szabadka, Zsombolya. — *Cardui* L. I. Budapest, Szintye Dánospuszta, Fülöpszállás; — II. Perkáta, Kőszeg; — III. Lipótvár, Pálfalu, Margitfalu, Leibicz, Dobsina; — V. Maroskecze, Szováta; — VI. Zenta, Apatin, Baja, Zsombolya.

Melitaea cinxia L. I. Budapest, Szintye; — II. Visegrád; — III. Margitfalu. — *Phoebe* Knoch. I. Budapest, Szabadka, Szintye; — III. Lipótvár, Pálfalu, Dobsina, Selmeczbánya, Putnok; — IV. Kassa, Hernádkercs; — VI. Baja, Apatin. — *Didyma* O. I. Szintye; — III. Pálfalu, Margitfalu; — IV. Felsőbánya, Kassa; — V. Háromszék. — *var. alpina* Stdgr. III. Margitfalu. — *Athalia* Rott. I. Szabadka, Budapest, Szintye; — III. Pálfalu, Leibicz; — *dictynna* Esp. I. Szintye; — III. Putnok, Margitfalu. — *Aurelia* Nick. II. Kőszeg; — III. Leibicz; — IV. Kassa. — *Parthenie* Bkh. III. Margitfalu.

Argynnis Selene Schiff. I. Szintye; — III. Pálfalu, Margitfalu. — *Euphrosyne* L. III. Pálfalu, Margitfalu; IV. Kassa. — *Dia* L. I. Budapest, Szent-Endre, Szintye, Dánospuszta, Félegyháza; — II. Perkáta, Visegrád; — III. Pálfalu, Lipótvár, Helpa, Putnok, Margitfalu, Selmeczbánya, Leibicz; — V. Maroskecze, Kovászna; — VI. Baja, Zenta, Karánsebes, Apatin, Domogled. — *Hecate* Esp. III.

Pálfalu. — *Latonia* L. I. Budapest, Szintye, Hatvan, Félegyháza, Kecskemét, Dánospuszta, Szent-Endre; — Perkáta, Érd, Visegrád, Kőszeg, Kömlőd; — III. Lipótvár, Pálfalu, Margitfalu, Hegybánya, Selmeczbánya, Leibicz, Sz.-Béla, Putnok, Dobsina; — IV. Felsőbánya; — V. Maroskecze, Szováta, Kovászna, Predeál, Fogarasi havasok, Bálványosfürdő; — VI. Apatin, Zenta, Szabadka, Zsombolya, Karánsebes, Domogled, Orsova, Baja. — *Aglaja* L. I. Budapest, Szintye; Félegyháza; — II Kőszeg, Kömlőd; — III. Lipótvár, Helpa, Pálfalu, Margitfalu, Leibicz, Sz.-Béla, Csorbató, Putnok, Dobsina, Selmeczbánya; — IV. Felsőbánya; — V. Ricsor, Negoi ut, Predeál, Maroskecze, Bálványosfürdő; — VI. Karánsebes. — *Niobe* L. II. Kömlőd; — III. Lipótvár, Pálfalu, Margitfalu, Leibicz; — *ab. Eris* Meig. I. Budapest, Szintye; — III. Margitfalu; — V. Fogarasi havasok. — *Adippe* L. I. Hatvan, Szintye; — II. Kőszeg; — III. Pálfalu, Leibicz, Margitfalu, Putnok, Dobsina; — IV. Kassa. — *Paphia* L. I. Budapest, Szintye, Dánospuszta, Kecskemét, Félegyháza; — II. Perkáta, Érd; — III. Lipótvár, Selmeczbánya, Putnok, Dobsina, Leibicz, Sz.-Béla, Margitfalu; — IV. Felsőbánya; — V. Fogarasi havasok, Kovászna, Háromszék, Maroskecze, Predeál; — VI. Mehádia, Apatin, Zenta, Baja, Zsombolya, Szabadka. — *Pandora* Schiff. I. Dánospuszta; — VI. Baja; — VIII. Omblaforrás.

Melanargia Galatea L. I. Dánospuszta, Kecskemét, Szintye, Hatvan; — II. Kömlőd, Perkáta, Kőszeg, Érd; — III. Lipótvár, Pálfalu, Leibicz, Margitfalu, Putnok, Dobsina, Helpa, Selmeczbánya; — IV. Felsőbánya; — V. Maroskecze; — VI. Baja.

Erebia Medusa F. III. Pálfalu, Margitfalu. — *melas* Hbst. VI. Domogled. — *aethiops* Esp. I. Szintye; — III. Pálfalu, Helpa, Margitfalu, Leibitz, Hegybánya; — V. Háromszék. — *ligea* L. III. Pálfalu, Leibicz. — *Euryale* Esp. III. Leibicz.

Satyrus Hermione L. I. Budapest, Szintye; — II. Kőszeg, Perkáta; — III. Lipótvár, Putnok, Pálfalu, Hegybánya; — V. Maroskecze. — *Alcyone* Schiff. VIII. Castel Muschio (Veglia sz.). — *Circe* F. I. Budapest, Hatvan, Szintye; — III. Pálfalu, Margitfalu, Hegybánya; — VI. Apatin. — *Briseis* L. I. Szintye, Hatvan, Kecskemét; — III. Lipótvár, Leibicz, Putnok, Dobsina, Pálfalu, Margitfalu. — *Semele* L. I. Szintye; — II. Perkáta, Kömlőd; — III. Lipótvár, Pálfalu, Leibicz; — V. Maroskecze; — VI. Domogled, Apatin; — Castel Muschio (Veglia sziget), Omblaforrás. — *Statilinus* Hfn. I. Szintye, Hatvan, Kécskemét, Félegyháza; — II. Perkáta, Kőszeg, Tata; — III. Lipótvár Leibicz, Selmeczbánya, Margitfalu, Dobsina, Putnok; — IV. Felsőbánya; — V. Maroskecze, Fogarasi havasok,

Szováta; — VI. Baja, Apatin, Szabadka, Karánsebes, Zenta. — *var. Allionia* F. VIII. Castel-Muschio (Veglia sziget), Ombla forrás, Cirkvenica. — *Dryas* Sc. I. Budapest, Szintye, Dánospuszta, Kecskemét, Hatvan; — II. Perkáta; — III. Lipótvár, Leibicz, Pálfalu, Margitfalu; — V. Háromszék, Fogarasi havasok, Maroskecze, Bálványosfürdő.

Pararge Maera L. I. Budapest, Szintye, Hatvan; — II. Perkáta, Kőszeg; — III. Lipótvár, Pálfalu, Leibicz, Margitfalu, Helpa, Dobsina, Selmeczbánya; — V. Maroskecze, Fogarasi havasok, Szováta, Predeál; — VI. Karánsebes, Domogled, Zenta, Apatin, Zsombolya, Szabadka, Baja; — VIII. Castel-Muschio (Veglia sziget). — *Megaera* L. I. Budapest, Szintye, Dánospuszta; — II. Perkáta, Érd, Kömlőd; — III. Helpa, Margitfalu, Selmeczbánya, Leibicz; — V. Szováta; — VI. Karánsebes, Apatin, Zenta. — *Egeria* L. *var. egerides* Stgr. I. Budapest, Szent-Endre, Hatvan, Dánospuszta, Szintye, Mesterszállás; — II. Perkáta; — III. Pálfalu, Margitfalu, Lipótvár, Dobsina, Leibicz; — VI. Baja, Apatin, Domogled, Karánsebes, Zsombolya. — *Achine* Sc. V. Fogarasi havasok.

Epinephele Lycaon Rott. III. Margitfalu; — IV. Domogled. — *Janira* L. I. Budapest, Dánospuszta, Mesterszállás, Kecskemét, Félegyháza, Szintye; — II. Perkáta, Kömlőd, Kőszeg, Visegrád, Érd; — III. Lipótvár, Selmeczbánya, Pálfalu, Margitfalu, Leibicz; — VI. Felsőbánya; — V. Maroskecze, Szováta, Kovászna, Bálványosfürdő, Szent-Anna-tó; — VI. Baja, Apatin, Zenta, Szabadka, Domogled, Karánsebes. — *Tithonus* L. VIII. Castel-Muschio (Veglia sziget), Omblaforrás. — *Hyperanthus* L. I. Szintye, Hatvan: — III. Lipótvár, Pálfalu, Margitfalu, Leibicz, Putnok, Dobsina; — IV. Hernádkércs: — V. Maroskecze; — VI. Baja, Karánsebes; — VIII. Castel-Muschio (Veglia sziget).

Coenonympha Iphis Schiff. I. Szintye, Dánospuszta, Kecskemét; — II. Perkáta; — III. Lipótvár, Margitfalu, Pálfalu, Leibicz, Dobsina; — V. Maroskecze, Predeál; — VI. Karánsebes, Apatin. — *arcania* L. I. Budapest, Félegyháza, Hatvan, Szintye; — III. Lipótvár, Margitfalu; — V. Maroskecze; — VI. Szabadka, Baja, Apatin. — *pamphilus* L. I. Budapest, Félegyháza, Dánospuszta, Hatvan, Fülöpszállás, Kecskemét; — II. Perkáta, Érd, Kömlőd, Kőszeg; — III. Lipótvár, Pálfalu, Margitfalu, Leibicz, Putnok, Selmeczbánya, Dobsina; — IV. Hernádkércs, Felsőbánya; — V. Maroskecze, Bálványosfürdő, Predeál, Kovászna; — VI. Karánsebes, Zsombolya, Baja, Szabadka, Apatin, Zenta; — VIII. Castel-Muschio (Veglia sziget).

Spilothyrus Alceae Esp. I. — Budapest, Szintye; — II. Perkáta; — III. Lipótvár, Pálfalu; — VI. Baja, Apatin. — *Lavaterae* Esp. I Dánospuszta.

Syrichthus Carthami Hb. I. Budapest, Dánospuszta, Szintye; — II. Perkáta; — III. Lipótvár, Pálfalu, Margitfalu, Dobsina; — V. Maroskecze, Szováta, Predeál; — VI. Zenta, Apatin. — *alveus* Hb. I. Budapest, Kecskemét, Szintye. — *var. fritillum* Hb. I. Szintye.

Nisoniades Tages L. I. Budapest, Hatvan, Kecskemét, Félegyháza, Dánospuszta, Szintye; — II. Perkáta, Tata, Érd, Visegrád, Kömlőd; — III. Lipótvár, Pálfalu, Margitfalu, Putnok; — V. Maroskecze; — VI. Apatin, Zenta.

Hesperia lineola O. I. Szintye; — VI. Apatin. — *sylvanus* Esp. I. Szintye, Kecskemét, Hatvan; — II. Perkáta, Kömlőd; — III. Lipótvár, Pálfalu, Margitfalu, Leibicz; — Maroskecze, Predeál, Bálványosfürdő; — VI. Zenta, Karánsebes. — *comma* L. I. Szintye; — III. Pálfalu, Helpa, Margitfalu, Selmeczbánya, Dobsina; — V. Maroskecze; — VI. Karánsebes, Apatin, Baja, Szabadka.

Két veszélyes bogár.

Irta *Dr. Kaufmann Ernő*

A mult hónap vége felé Fiumében jártam. A várost 28 év óta ismerem, de nem csak én, hanem legöregebb hajósok sem emlékeznek rá, hogy Magyarországba az Oczeánontúlról hoztak volna be gabonát, mert a fiumei kikötőből k i f e l é szokták a gabonaneműeket, meg a lisztet szállítani. És ez a csoda most mégis megtörtént. Négy óriási hajó áll ez idő szerint a fiumei punto franco-ban (szabadkikötő) és nagy ügygyel-bajjal rakja ki mintegy 25 ezer tonnányi kukoricza rakományát, melyet Argentinából, Buenos-Ayresből hozott, hogy ügyes vállalkozók azon meggazdagodjanak.

Hát ez szomorú jelenség ugyan, de még szomorúbb az, a mit én a kirakásnál tapasztaltam. A fiumei kikötő ugyanis nincsen arra berendezve, hogy belőle h o z z á n k rakodhassanak gabonát a szárazföldre, hanem épen megfordítva, a kivitelre van jól felszerelve s így nagyon természetes, hogy a punto franco keskeny partja a nagy forgalom miatt óriási akadályt képez a zsákoknak a vasúti kocsikba való átrakásánál. A rakodó munkások tehát, hogy a bekocsizást akadály nélkül végezhessék, bevárják a forgalom csillapodását s a zsákokat nagy halmokban rakják közvetetlenül a

kőpartra, a hol e zsákok néha több órán át vesztegelnek. Ilyen zsákhegyek mellett haladtam el tengeri hadnagy fiammal, a ki arra figyelmeztetett, hogy a zsákokon látható fekete foltokat nézném meg közelebbről. Hát uram fia: azok a fekete foltok, nyüzsgő bogarak voltak, melyek a zsákokban levő kukoriczából hatoltak ki a zsák szövetén át. Az első tekintetre azonnal felismertem e bogarakban a *Calandra*-nemet, azonban még egy másik, amolyan *Cryptophagus*-féle is volt köztük, úgy 1% mennyiségben. Nem voltam rovarászati kiránduláson s ily váratlan meglepetésre nem is számítottam: az a bizonyos cyankáliumos üveg nem volt velem. Kidobtam tehát fémből készült gyufatartómból a gyufát s e tartót tán 20—25 másodpercz alatt fiam színültig töltötte meg e bogarakkal. Négy nap mulva idehaza felnyitottam a gyufatartót s tartalmát fehér papirra öntöttem. Csaknem valamennyi bogár még életben volt s élénken nyüzsgött. A gyufatartóban okvetetlenül jelen levő phosphorrészecskék tehát mitsem ártottak e szívós életű bestiáknak. Most következett a bogarak megölése és vizsgálása. Eredmény: 99% *Calandra oryzae* és 1% *Tribolium ferrugineum*.

Arról van tudomásom, hogy a *Calandra oryzae* hazánkban az árpában és a kukoriczában már találtatott, *) de ily óriási mennyiségben alígha látta valaki ezt a pusztító rovart; másrészt arról sincsen tudomásom, hogy a *Tribolium ferrugineum* valahol mint a kukoricza pusztítója, nagyobb mennyiségben garázdálkodott volna.

Képzeljük most el, hogy ez a rém sok bogár a mi magtárainkba kerül! Nem volna minden érdek nélkül, ezen argentiniai gabonák vevőit erre a dologra figyelmessé tenni.

Adatok Szilágy megye bogár-faunájához.

Közli *Dr. Zilahi Kiss Endre.*

III.

Scopaeus cognatus Rey. S. Ujlak; — *sulcicollis* Steph. S.Ujlak, Pele.

Stilicus subtilis Er. Hadad; — *orbiculatus* Payk. Hadad; — *rufipes* Germ. Pele, Szakácsi.

Paederus littoralis Grav. Hadad; — *riparius* L. Hadad; —

*) Rovarászati Lapok 1883, 5. füzet: Speiser Ferencz, Calandra oryzae Linn; alföldi gabnafajaink pusztítója.

fuscipes Curt. Hadad, Tasnád, Sz. Cseh; — *ruficollis* F. Tasnád.

Stenus fossulatus Er. Zilah; — *circularis* Grav. Tasnád, S. Ujlak, Mojád; — *ater* Mannh. Hadad, Tasnád; — *similis* Hbst. Hadad; — *pallipes* Grav, Szakácsi; — *Erichsoni* Rey. Tasnád, Balla.

Oxyporus rufus L. Hadad, Tasnád.

Platysthetus arenarius Fourcr, Peér, Tasnád, Zilah.

Oxytelus rugosus F. Hadad, Zilah; — *insecatus* Grav. Tasnád; — *piceus* L. Tasnád; — *nitidulus* Gr. Peér; — *complanatus* Er. Hadad, Sz. Cseh; — *tetracarinatus* Block. Zilah, Hadad, Peér, Tasnád, Szakácsi.

Bledius dissimilis Er. Mojád.

Coprophilus striatulus F. Zilah.

Lesteva longelytrata Goeze. Hadad.

Lathrimaeum atrocephalum Gyll. Hadad.

Omalium rivulare Payk. Szakácsi; — *caesum* Grav. Hadad, Pele; — *florale* Payk. Tasnád.

Protinus brachypterus F. Hadad, Peér.

Phloeobium clypeatum Müll. Peér.

Phloeocharis subtilissima Mannh. Pele.

Trimium brevicorne Reichb, Hadad.

Trichonyx sulcicollis Reichb. Hadad.

Bryaxis fossulata Reichb. Peér; — *haematica* Reichb. Zilah, Tasnád, Peér.

Rybaxis sanguinea L. S. Ujlak.

Bythinus nodicornis Aub. Zilah.

Ctenistes palpalis Reichb. Zilah, S. Ujlak.

Neuraphes angulatus Müll. Hadad.

Euconnus transsylvanicus Saulcy. Balla; — *pubicollis* Müll. Hadad.

Necrophorus germanicus L. Tasnád; — *humator* Goeze. Hadad, Tasnád; — *interruptus* Steph. Hadad; — *vespillo* L. Hadad, Tasnád, Zilah, Sz. Cseh.

Asbolus littoralis L. T. Szántó.

Pseudopelta sinuata F. Hadad; — *rugosa* L. Hadad; — *thoracica* L. Hadad, Zilah.

Xylodrepa 4-punctata Schreb. Zilah, Hadad, Tasnád, Peér.

Silpha lunata F. Zilah; — *oblonga* Küst. Zilah, Hadad; — *obscura* L. Zilah, Hadad, Tasnád, Peér; — *tyrolensis v. nigrita* Creutz. Zilah, Tasnád.

Peltis atrata L. Zilah, Hadad, Tasnád, Peér, Pele; — *var. brunnea* Herbst. Hadad, Zilah.

Ablattaria laevigata F. Zilah.

Liodes dubia Kug. Zilah.

Amphicyllis globus F. Hadad,

Agathidium badium Er. Hadad.

Cybocephalus pulchellus Er. Tasnád.

Parmulus brunneus Bris. Hadad.

Scaphidium 4-maculatum Oliv. Hadad, Pele.

Scaphosoma agaricinum L. Peér, Pele, Tasnád.

Phalacrus fimetarius F. Zilah, Peér, Tasnád.

Olibrus bicolor F. Hadad, Tasnád.

Engis bipustulata Thunb. Zilah.

Mycetina cruciata Schall. Hadad.

Endomychus coccineus L. Zilah; — *thoracicus* Charp. Zilah.

Alexia globosa Strm. Hadad.

Diplocoelus fagi Aub. Hadad.

Antherophagus nigricornis F. Hadad.

Cryptophagus scanicus L. Hadad.

Atomaria fuscicollis Mannh. Szakácsi; — *fuscata* Schönh. Szakácsi; — *pusilla* Schönh. Hadad, Peér, Szakácsi; — *testacea* Steph. Zilah; — *gibbula* Er. Hadad.

Ephistemus nigriclavis Steph. Tasnád.

Anommatus 12-striatus Müll. Peér, Pele, Tasnád.

Enicmus hirtus Gyll. Hadad; — *minutus* L. Hadad, Zilah; — *fungicola* Thoms. Hadad; — *transversus* Ol. Hadad, Tasnád.

Cartodere elongata Curt. Hadad, Tasnád.

Corticaria umbilicata Beck. Pele, Szakácsi.

Melanophthalma v. crocata Mannh. S. Ujlak; — *gibbosa* Hbst. Hadad, Szakácsi; — *fuscula* Hum. Hadad.

Triphyllus punctatus F. Tasnád.

Litargus connexus Fourcr. Hadad, Zilah.

Tritoma 4-pustulata L. Peér, Tasnád. — *picea* F. Hadad; — *v. humeralis* Schilsky Hadad. — *decempunctata* F. Hadad; — *atomaria* F. Zilah; — *fulvicollis* F. Hadad.

Typhaea fumata L. Hadad, Zilah.

Cercus pedicularius L. Peér.

Epuraea decemguttata F. Tasnád; — *aestiva* L. Hadad, Zilah; — *florea* Er. Hadad.

Nitidula bipunctata L. Zilah. Tasnád; — *rufipes* L. Hadad.

Omosita colon L. Zilah, Hadad; — *discoidea* F. Hadad.

Soronia grisea L. Tasnád.

Meligethes coracinus Strm. Zilah; — *brassicae* Scop. Peér; — *viridescens* F. Hadad; — *serripes* Gyll. Zilah; — *obscurus* Er. Hadad; — *parallelus* Reit. Balla; — *ovatus* Strm. Hadad.

Pocadius ferrugineus F. Hadad.

Cryptarcha strigata F. Hadad.

Rhizophagus depressus F. Hadad; — *bipustulatus* F. Hadad, Sz. Cseh.

Tenebrioides mauritanicus L. Zilah.

Ostoma oblongum L. Zilah, Tasnád.

Corticus tuberculatus Germ. Hadad.

Ditoma crenata F. Zilah, Hadad.

Colydium elongatum F. Zilah, — *filiforme* F. Hadad.

Bothrideres contractus F. Zilah.

Cerylon fagi Briss. Hadad; — *histeroides* F. Hadad, Zilah, Szakácsi; — *ferrugineum* Steph. Hadad.

Phloeostichus denticollis Redt. Zilah.

Laemophloeus testaceus F. Hadad.

Hyliota planata L. Zilah, Hadad, Tasnád, Peér.

Silvanus unidentatus Ol. Hadad, Zilah, Tasnád.

Monotoma v. quisquiliarium Redt. Tasnád.

Trixagus fumatus F. Hadad, Zilah.

Magyarország pillangói.

Irta *A. Aigner Lajos.*

III.

A családok áttekintése.

1. A csápok tövén szőrpamat van ... 8.
— A csápok tövén nincs szőrpamat; a potroh karcsú; a lábszáron egy tüskepár van ... 2.
2. Az első lábak jól fejlettek; a báb fejjel fölfelé van felfüggesztve ... 3.
— Az első lábak kisebbek a többieknél, sokszor majdnem egészen elcsenevészedtek; a báb fejjel lefelé függ... 4.
3. A lábszáron egy vagy több tüskét találunk; az alsó szárny belső szegélye öblözött, a potrohra nem fekszik rá, legfeljebb egy dorsalis érrel bír; a karmok egyszerűek

I. Papilionidae

— A lábszáron tüskék nincsenek; az alsó szárny belső szegélye nem öblözött, a potrohra rá fekszik, két dorsalis érrel bír; a karmok hasítottak. --- --- --- --- **II. Pieridae**

4. Az első lábak mind a hímnél, mind a nősténynél csenevészek, karomtalanok --- --- --- --- --- --- --- --- 5.

— Az első lábak rövidebbek a többieknél --- --- --- --- 6.

5. A felső szárny ereinek töve nem duzzadt; az alsó szárnyon nincs tősejt; a csápok oly hosszúak, mint a felső szárny elülső szegélyének fele, esetleg hosszabak --- --- **III. Nymphalidae**

— A felső szárny 1—3. erének töve duzzadt; az alsó szárny középsejtje zárt --- --- --- --- --- --- --- **IV. Satyridae**

6. A tapogató igen rövid, alig ér túl a homlokon --- --- 7.

— A tapogató négyszer oly hosszú, mint a fej --- **V. Libytheidae**

7. A hím első lábai csenevészek; az alsó szárny 6. és 7. ere közös kocsányon ül; a szem szőrös, fehér pikkelyek alkotta gyűrű köríti --- --- --- --- --- --- **VI. Erycinidae**

— Az első lábak a hímnél és nősténynél majdnem egészen egyformák; a csáp megnyúlt; az alsó szárny 6. és 7. ere külön áll; a szem szélén fehér pikkelyek vannak **VII. Lycaenidae**

8. A fej vastag; a potroh zömök; a szárnyak rövidek; a lábszáron két tüskepár van --- --- --- --- **VIII. Hesperidae**

I. család. Papilionidae[1]) (Equites).[2])

A középsejt mindkét szárnyon egyszerű, zárt, az alsó szárnyon a belső szegélyen legfeljebb két szabad ér van; a csáp rövid, vége felé fokozatosan megvastagodott; a szem gömbalakú, csupasz. Európában mintegy 40 faj honos.

1. A felső szárny 12 erű; az alsó szárny farkszerű nyújtványnyal bír --- --- --- --- --- --- --- 1. nem. **Papilio L.**

— A felső szárny 11 erű; az alsó szárny fogazott vagy fogazatlan --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- 2.

2. A szárnyak sűrűn pikkelyezettek; az alsó szárny fogazott 2. nem. **Thais** F.

— A szárnyak gyéren pikkelyezettek: az alsó szárny fogazatlan --- --- --- --- --- 3. nem. **Parnassius** Latr.

---

[1]) Papilio-szerűek.

[2]) Eques: lovag, mintegy a pillangók előkelői.

1. nem **Papilio**[1]) L.

Nagy lepkék; felső szárnyuk széles háromszögű, alsó szárnyuk fogazatlan, farkszerű nyujtványban folytatódik. Alapszínük sárga, fekete sávokkal, az alsó szárny zugán szemfolt áll. *Hernyójuk* csupasz, kisfejű, lomha; az első torgyűrűn vagyis a fej mögött húsos villaszerű szerve van, a mely kitolható s arra szolgál, hogy bűzös váladékával előzze támadó ellenségeit. *Bábjuk* fej felől kétbegyű, hátrafelé hegyesen végződik; fejjel felfeléághoz vagy fűszálhoz van odafonva s egy a test körül font szállal van megerősítve. Ha a hernyó évenkint csak egyszer lép fel, akkor a báb kitelel; ha azonban 2 vagy 3 ivadéka fejlődik ki, akkor csak az utolsó ivadékú báb telel ki. A tropusokban rendkívül sok faja él, hazánkban csak három.

1. A felső szárny középterén levő ereket keskeny fekete sáv szegélyezi; az alsó szárnyon legalább egy fekete harántsáv fut végig ... ... 2.
— A felső szárny középterén levő ereket széles fekete sáv szegélyezi; az alsó szárnyon fekete harántsáv nincs. ... 3.
2. A szárnyak alapszíne halvány sárga, fekete harántos sávokkal tarkázott; az alsó szárny keskeny, hosszú nyujtványban folytatódik, zugában nagy szemfolt van. **Podalirius** L.
— A szárnyak alapszíne kénsárga, fekete harántos sávokkal tarkázott; az alsó szárny farkszerű nyujtványa elég hosszú; zugában kis szemfolt van. ... ... **Alexanor** Esp.
3. A szárnyak alapszíne kénsárga, a felsőt fekete foltok tarkázzák; az alsó szárny farkszerű nyújtványnyal bír; zugában nagy szemfolt van. ... ... **Machaon** L.

1. Papilio Podalirius L.[2])

Linné, Systema Naturae Ed. X. p. 463. (1758); Esper, Die Schmetterlinge in Abbildungen I. tab. 1. fig. 2. (1777); *Simon* Poda, Insecta Musei Graecensis p.62. tab. 2. fig 1. (1761).

A szárnyak alapszíne halvány sárga. A felső szárnyon a fekete tő és szegély közt 3 hosszabb s ezek közt 3 rövidebb fekete sáv van, úgy hogy — a tövet is számítva — 8 harántsáv mutatkozik, melyek közül kettő a belső szegélyig húzódik. Az alsó szárnyon a középsejtet átszelő fekete harántsáv a belső szegély zu-

[1]) Papilio : pillangó.
[2]) Podalirius : Asklepios fia, orvos a trójai háborúban.

gában levő szemfoltig ér s itt a fekete belső szegélylyel egyesül. A szemfolt fekete, belül kék, fölül vöröses-sárga folt zárja félig körül. A fogazott alsó szárny szegélye fekete, kék félhold alakú pettyeket zár magában és hosszú, keskeny fekete farkszerű nyujtványban végződik. A csáp bunkója fekete, ugyanoly színű a tor és a potroh felülete is.

Magyarország lapályos területein és előhegységeiben gyakori, még pedig általában két ivadékban, sőt délibb tájakon (Pécs, Budapest) kedvező években harmadik ivadékban is, ellenben hegyvidékeken csupán egy ivadékban; Budapesten április 11-től május 24-ig, junius 13-tól augusztus 4-ig és augusztus 12—27 ig.

Az I. ivadéknak rendszerint minden rajza koromfekete, ritkán inkább barnás fekete. Az alsó szárny farknyujtványa és szeme a legtöbb esetben szabályos, az utóbbi azonban olykor kisebb s inkább sárga, mint narancssárnyú; a belső szegély ritkán szabályosan fekete, többnyire az alapszínnek egy vonala hosszában két többékevésbbé széles sávra osztja.

Igen ritkán akad olyan példány is, melynek összes fekete rajzolata elmosódott s egész felületét gyéren álló pikkelyek fedik, úgy hogy az állat egészen kormosnak látszik. Ehhez hasonló egy eperjesi ♀, melyen a szemfolt is feketés behintésű, a kék szín pedig csaknem teljesen elenyészett. Más eperjesi ♀-en az alsó szárny egész felülete kékes színben csillog. Ugyancsak egy eperjesi ♀ feltűnően halvány, fehéres színezetű, holott rajzolata korom fekete, az alsó szárny holdfoltjai pedig igen nagyok, világos kék színűek.

Az I. ivadék nálunk helyenkint túlnyomóan oly példányokból áll, melyeken a felső szárnynak 8 sávja közül az 5. és 6. többékevésbbé tisztán és határozottan ketté oszlik, miáltal a sávok száma tízre emelkedik; ez a *var. decemlineatus* Aig.[1]) (reductus Schultz) Rajolatának színe világosabb mint a törzsalaké, az alsó szárny belső szegélysávja pedig kivétel nélkül alapszíne által szélesen ketté osztott. Néhány budapesti példány még azáltal is feltünik, hogy felső szárnya a rendesnél valamivel rövidebb, külső szegélye pedig igen hajlott.

Akad azonban egészen hasonló rajzú és színezésű példány is, a melyen a 4. és 5. sáv között még egy rövidebb, olykor csak pont által jelzett tizenegyedik sáv is jelentkezik: *var. undecimlineatus* Eim.[2]), melyet eddigelé csak Budapesten és Eperjesen figyeltek meg.

Ugyanott, de jóval ritkábban fordul elő oly alak is, mely

[1]) decem: tiz, lineatus: vonalas,

[2]) undecim: tizenegy, lineatus: vonalas.

rajzban és színezésben szakasztott mása a törzsalaknak (még az alsó szárny belső szegélye is legtöbbször osztatlan), de a melyen az eredeti 8 sávon kívül az előbbinek 11-ik sávja is tisztán látható, s a melyet ennélfogva *var. novemlineatus*-nak[1]) neveztem el.

E helyett megjegyzendő, hogy E i m e r szerint a jelenleg 8-sávú *Podalirius*-nak hajdanában 11 sávja volt s ennélfogva az említett eltérő alakok atavistikus vagyis az ősökre visszaütött alakoknak tekintendők.

A II. s illetve III. ivadék kivétel nélkül a többé-kevésbbé typikus *ab. Zanclaeus* Z.-t[2]) adja, a melynek rajzolata a törzsalakénál halványabb fekete, alapszíne rendszerint világosabb sárga, csaknem fehéres, sávjai osztatlanok, alsó szárnyának szegélye pedig mindig szélesen ketté osztott s itt a holdak nagyobbak és sötétebb kékek; farknyujtványa hosszabb és potroha többé-kevésbbé fehéres fölül is.

Ennek a pillangónak egyik ékessége az a fekete sáv, mely az alsó szárny közepén a szemig fut. Ez a törzsalakon és *9-lineatus*-on az elülső szegélyen többnyire ketté vált, a két ága közt levő hézag barna színű; a *10-lineatus* és *11-lineatus*-on a rendesnél rövidebb, a szemfoltot alig éri el, a hézag a két ág közt barna, ritkán osztatlan; a *Zanclaeus*-on mindig osztatlan, a barna színnek nyoma sincs.

A pillangó tavaszkor kedveli az orgonavirágot és a gyümölcsfák virágját, később, kivált meleg, száraz időben nagy számban keresi fel a pocsolyákat, melyeknek nedvét szivogatja, augusztusban pedig a nőstényt kereső hím gyakran röpköd oly bokrok körül, melyeken ilyenkor már egyes sárgult levelek láthatók. Olykor piros színű atkák élősködnek rajta, a melyek alsó lapját sűrűn ellepik. Gömbalakú zöld petéit egyenként rakja a tápláló növény leveleinek alsó oldalára. *Hernyója* tavaszkor tiszta zöld, vagy alig észrevehető kevés piros petty tarkázza, nyáron azonban rézsutos sorokban számos, gyakran nagy petty ékesíti. Kifejlődve 40 mm. hosszú. Főleg csontmagú gyümölcsfákon él, minők: Prunus domestica és spinosa (szilva és kökény), Cerasophora dulcis és acida (cseresznye és meggy), Pirus malus és communis (alma és körte), Padus vulgaris (zelnicze), Armenaca vulgaris (kajszín), Amygdalus communis (mandula), Persica vulgaris (őszi baraczk), Sorbus aucupara (berkenye), Aronia rotundifolia (kövinaspolya) és Contoneaster vulgaris (naspolya), kivételesen Quercuson (tölgy) is találták.

[1]) novem : kilencz, linentus : vonalas.

[2]) Zanclae, a mai Messina, Sziciliában, a honnan ez alakot leírták

Májustól októberig csaknem mindig található, mindazonáltal 3 ivadéka állapítható meg, ú. m. májustól julius közepéig, julius közepétől augusztus végéig és szeptember elejétől október közepéig; az utóbbi, kivált fiatal szilvásokra nézve rendesen kártékony is. Kedveli a napos helyeket. Az I. ivadékú hernyó a zöld lomb közt ágakon, a II., s illetőleg a kitelelő pedig közel a földhöz kórókon bábozódik be.

Báb. Az I. ivadék bábja kivétel nélkül zöld, a II. részben, a III-iké pedig mindig sárgásbarna (nem mint Németországban, hol fehéres-sárga, barnás-sárga vagy feketés-barna) s az utóbbi, kitelelve a törzsfajt, a zöld báb pedig az *ab. Zanclaeus*-t. adja.

Parasitája. Philomastax lapidator Fabr. Ichneumon-faj. Ez a fürkészdarázs akkor szúrja meg, a mikor a bábozódó hernyó a testtakarót leveti s a báb még egészen puha, a mely azután megkeményedve csupán az élősdi álczáinak szolgál eledelül. A darázs a bábból kikelvén mindig a szárnyak hüvelyét fúrja át.

Előfordul az összes szomszédországokban. Elterjedési köre: Spanyolországtól az Altajig (10—110°) és Kasantól Egyiptomig (56—30°).

Magyarország Cerambycidái.

Irta *Csiki Ernő.*

XIX.

73. nem: **Haplocnemia Steph.**

(*Aphelocnemia* Steph., *Mesosa* Serv.)

1 A mellközép dudorszerűen kiálló. Az előtor ránczoltan pontozott. Fekete, sűrűn szürke szőrökkel fedett. A csápok a harmadik íztől kezdve barnák, az ízek töve szürkésfehér szőrökkel fedett. Az előtoron négy kerek és a szárnyfedők mindegyikén két-két bársonyos fekete folttal, melyek sárga vagy narancssárga szőrökkel szegélyezettek. A szárnyfedőkön azonkívül még nehány sárga szőrökből álló harántfoltocska van. Hossza 10—17 mm. Előfordul egész Európában, nálunk közönséges. (*Argus* Voet, *oculata* Fourcr.) ... ... **1. curculionoides Linn.**

— A mellközép lapos. Az előtor egyszerűen pontozott, a pontok mélyek. Fekete, a csápok a harmadik íztől kezdve barnák,

a fej, az előtor és a szárnyfedők szürke és barnás-vörös szőrökkel tarkázottan fedettek, a szárnyfedők közepén egy széles harántcsík fehéres, előtte és mögötte zegzugos szegély alakjában barna szőrökkel fedett. Hossza 9—14 mm. — Előfordul Közép-Európában, nálunk nem ritka (*nubila* Oliv.) ... ... **2. nebulosa Fabr.**

74. nem: **Calamobius Guér.**

Hosszukás, keskeny, fekete, a fej és az előtor oldalai és egy hosszanti sáv a fej és az előtor közepén fehér vagy sárgás-szürke szőrökkel fedett. A szárnyfedők sűrűn szürke szőrökkel fedettek, a varrat fehéres. Hossza 5—11 mm. — Előfordul Közép- és Déleurópában, nálunk ritka. Termőhelyei: I. Budapest; V. Kolozsvár, Fenyőfalva. Nagy-Talmács; VI. Ulma; VII. Nasice. (*gracilis* Creutz., *marginellus* F.) ... ... **1. filum Rossi.**

75. nem: **Agapanthia Serv.**

1 A test színe fekete vagy sötét fémfényű, sárga vagy sárgás-szürke szőrözettel fedett 2
A test fémfényű kék, zöld vagy zöldes-kék színű 7
2 A szárnyfedők varratszegélye nem fehér vagy sárgás-fehér 3
A szárnyfedők varratszegélye fehér vagy sárgás-fehér molyhos szőrözettel fedett. Fekete, a szárnyfedők sötét érczfényűek, sötét olajzöldek vagy feketés-kék színűek. A homlok, a fej és az előtor oldalai, egy hosszanti sáv a fejtető és az előtor közepén, a paizsocska és a varrat fehér vagy sárgás szőrökkel fedett. A csápízek töve a harmadik íztől kezdve fehér. A szárnyfedők finom szürke vagy sárgás-szürke szőrözete könnyen ledörzsölhető. Hossza 6—12.5 mm. — Előfordul Közép- és Dél-Európában; nálunk elég ritka. Termőhelyei: I. Budapest, Parád; II. Pécs; IV. Bártfa, Kassa, Erdőbénye; V. Pele; VI. Temesvár; VII. Diakovár. (*suturalis* F., *trilineata* Schönh., *coerulescens* Pet., *subacutalis* Chevr., *nigroaenea* Muls. *marginalis* Muls.) ... ... **6. cardui Linn.**
3 A mell oldallemezei a test alsó oldalának többi részével egyformán szőrösek 4
A mell oldallemezei sűrűn fehér vagy sárgás-fehér molyhos szőrözettel, a mell többi része és a has különben vékony szürke szőrözettel fedett. Fekete, a szárnyfedők kékes fémfényűek, a csápízek töve a harmadiktól kezdve

fehér szőrökkel fedett. A fej oldalai, a homlok, az előtor oldalai és egy hosszanti sáv a közepén, mely a fejtetőre is átterjed és a paizsocska sárga molyhos szőrökkel fedett. Hossza 10—15 mm. — Dél-Oroszországban, Görögországban, Szibériában és hazánkban fordul elő; termőhelyei: I. Budapest; III. Hermánd; V. Brassó; VII. Fuzine, Bukova Kusa. (*triviltata* Gebl.) ... ... **5. maculicornis Gyllh.**

4 A harmadik csápíz sárga vagy fehér szőrökkel fedett, csak a csúcsa ($^1/_5$) fekete 5

— A harmadik csápíz fekete, csak a töve ($^1/_6$) fehér, a többi íz első harmada vagy fele fehér. Fekete, a szárnyfedők kékes fémfényűek, szétszórtan sárgás-szürke szőrökkel fedettek. A fej, az előtor oldalai és egy hosszanti sáv a közepén, a paizsocska, a szárnyfedők oldalszegélye és a test alul sűrűbb sárga molyhos szőzözettel fedett. Hossza 15—23 mm. — Előfordul Dél-Európában, a Krimi félszigeten, Kis-Ázsiában és Syriában, nálunk ritka. Termőhelyei: I. Budapest; II. Pécs; IV. Kassa; VI. Plavisevicza, Gerebencz; VII. Zágráb, Bukova Kusa; VIII. Fiume, Buccari, Carlopago, Zengg. (*decora* Kryn., *verecunda* Chevrl.) ... ... **3. cynarae Germ.**

5. A csápízek töve sárga vagy sárgás vörös ... ... 6.

— A csápízek töve fehér, illetőleg fekete alapon fehér szőrökkel fedett. Olajzöld vagy kékes fémfényű fekete, sárga molyhos szőrökkel tarkázott. A sárga szőrözet a fejen, az előtor oldalán, a szárnyfedők oldalszélén, a paizsocskán és egy hosszanti sáv alakjában az előtor közepén sokkal sűrűbb. Hossza 10—18 mm. — Előfordul Észak- és Közép-Európában, hazánkban a hegyvidéken nem ritka. (*lineatocollis* Don., *angusticollis* Gyllh., *pyrenaea* Bris., *nicaeensis* Chevr. *acutipennis* Muls.) **3. villosoviridescens De Geer**

6. A szárnyfedők sárga vagy szürkés-sárga szőrözete az egész felületen egyenletesen oszlik szét. A lábfej utolsó íze olyan hosszú mint az első és másodikl ábfejíz együttvéve[1]). Fekete, a fej, az előtor oldala, a paizsocska és egy

---

[1]) Ide tartozik még az *Agapanthia asphodeli* Latr. (*Spencei* Gyllh., *insularis* Gaut.), mely a faunakatalogus szerint Magyarországon is előfordulna (Budapest, Peszér, Székelyhid, Nagyszeben, Szent-Erzsébet, Fogaras) ez a faj az *A. Kirbyi*-től könnyen megkülönböztethető, testalakja ugyanis karcsúbb, a lábfej utolsó íze pedig olyan hosszú vagy legfeljebb kissé hosszabb mint az első lábfejiz. Magam hazai példányát e fajnak nem láttam és Magyarországon való előfordulását valószínűtlennek is tartom. Hazája Dél-Európa és Kis-Ázsia.

hosszanti sáv az előtor közepén, mely a fejtetőre is átterjed, sárga molyhos szőrözettel sűrűn fedett. A szárnyfedők tövén hosszabb fekete szőrök emelkednek, a sárga szőrözet pedig itt többnyire hiányzik. Hossza 13—26 mm. — Előfordul Közép-Európa déli részében, Dél-Európában és Kis-Ázsiában, nálunk ritka. Termőhelyei: I. Budapest, Isaszeg, Gödöllő, Szent-Lőrincz, Kalocsa, Debreczen. (*Zawadszkyi* Fairm., *latipennis* Muls.) ... ...

1. Kirbyi Gyllh.

— A szárnyfedők sárga vagy sárgás-szürke szőrözete foltokká tömörül. A csápízek a fekete csúcs kivételével világos sárgás- vagy vöröses-barnák és finom fehér szőrözettel gyéren borítottak. Fekete, olajzöld- vagy kékes fémfénynyel. Az előtor oldalai és egy hosszanti sáv a fejtetőn, az előtor közepén és a paizsocskán sárga molyhos szőrözettel sűrűn fedett. Hossza 12—21 mm. — Előfordul Közép-Európában, a Középtenger tájékán, és a Kaukázusban. Nálunk nem ritka, a síkság és dombvidék lakója. (*cardui* F., *lineatocollis* Muls., *Gyllenhali* Ganglb.)

2. Dahli Richt.

7 Az előtor alig hosszabb mint széles, felületén hosszú felálló fekete szőrözettel. Fémfényű kék vagy zöld, feje és előtora némelykor fekete. A pofák és a paizsocska fehér szőrökkel sűrűn fedettek. Hossza 6—12 mm. — Előfordul Közép- és Dél-Európában, Kis-Ázsiában és Szibériában, nálunk nem ritka. (*cyanea* Herbst., *janthina* Gmel., *micans* Panz., *coerulea* Schönh., *smaragdina* Kryn.) **7. violacea Fabr.**

— Az előtor sokkal hosszabb mint széles, felületén hosszú felálló fekete szőrök nélkül. Kék vagy zöldes-kék, fémfényű, a paizsocska és a melloldalak fehér molyhos szőrökkel fedettek. Az előtor az elülső széle mögött és a töve előtt befűződött. Hossza 5·5—11 mm. — Előfordul hazánkban (I. Budapest, Kalocsa; II. Zala-Tapolcza; IV. Tarczal; V. Kolozsvár; VI. Ulma), Dél-Oroszországban és a Kaukázusban. (*cyanella* Dalm.) ... ... **8. leucaspis Stev.**

Különfélék.

Az erdei fenyő ellensége, a *Lophyrus Pini* L. nevű levéldarázs álczája a mult nyáron óriási mennyiségben lépett fel a Majna mentén; elszaporodását a rendkívül forró és száraz nyár okozta,

mert míg a levéldarázsnak rendszerint csak két ivadéka van, tavaly egyedül a nyár folyamán is több ivadéka fejlődött ki. Álczája nagy területen megtámadta az összes erdei fenyőket s az illető erdőkben oly nagy zajt okozott az álcza lehulló ürüléke akár a folytonos eső s a széltől levert roszul kapaszkodó álcza millió számára igyekezett a fák derekán felkúszva a fa koronájához ismét eljutni. Hogyha a fákat rúgás által megmozgatták, záporesőként hullott alá az álcza. Számtalan tűitől teljesen megfosztott fa száraz mint a seprő és ezek nagy része előreláthatólag ki fog veszni s alighanem ugyanaz a sors vár a többi fára is. Az álcza ellenségei a fürkészdarazsak és legyek, nem sok kárt tettek bennük: 300 megvizsgált álcza közül csak 14-ben találtak élősdit. Annál derekabban pusztította az álczát a nagyszámban jelentkezett *Calosoma sycophanta* nevű bogár, melyet azonban viszont a bogarászok irtottak haliatlan módon úgy, hogy egyetlen oda való városban (Hanau) hozzávetőleg 9-10 ezer példányt fogdostak össze. Hazánkban a *Lophyrus Pini* még nem lépett fel kártevőleg, közel rokona azonban, a *Lophyrus rufus* Kl. nálunk sem ismeretlen ez oldalról. Dr. Horváth Géza említi (Rovart. Állomás Közleményei I. 12. füzet), hogy 1891-1893 ban tekintélyes károkat tett. 1891-ben Krassó-Szörénymegyében 200 holdnyi erdei fenyőt támadott meg és körülbelül 30% vesztességet okozott. 1891-ben ugyanott erdei fiatalosban 40 holdban 15%-nyi kárt tett. Aradmegyében 1892-ben 5-6, 1893-ban pedig 20-25 holdon tarolta le a 6-10 éves erdei és fekete fenyő tűit. Somogy megyében 1892- és 1893-ban teljesen lekopasztotta a fenyőket, úgy, hogy a fák elcsenevészedtek és ki is pusztultak.

A. A. L.

Brauer Frigyes. A bécsi cs. k. udvari természetrajzi múzeum állattárának igazgatója Brauer 1904. évi deczember 29-én elhunyt Bécsben. Brauer a híres zoologus és entomologus 73 évet élt. Született 1832. évi május 12-én Bécsben, a hol később tanulmányait is végezte. Már gymnazista korában nagy előszeretettel vizsgálta a rovarok, főleg a reczésszárnyú rovarok életviszonyait és sok apró megfigyelést publikált is. Orvosnövendék korában, mint alig 25 éves ifju (1857) a szakirodalmat becses munkával (Neuroptera austriaca) gazdagította, mely még ma is kedvelt és egyedüli kezikönyve a reczésszárnyúakkal foglalkozóknak. Később inkább a Dipterák tanulmányozásával foglalkozott. A legyekre vonatkozólag a „Monographie der Oestriden“ és a „Zweiflügler des Kais. Museums“ czimű munkái nagybecsűek. Igen fontos volt egy későbbi (1885,) munkája (Systematisch-zoolog. Studien), melyben

az azóta általánosan elterjedt új rovar-rendszerét tette ismeretessé. A bécsi múzeumnál Brauer 1851 óta működött, 1872-ben a bécsi egyetem magántanára, 1874-ben rendkívüli és 1884-ben rendes tanára lett. Brauer érdemeit sok tudományos intézet és társulat avval ismerte el, hogy tiszteletbeli tagjává választotta. Az utolsó években sokat betegeskedett, ez volt az oka annak is, hogy nyugalmaztatását kérte, mely alkalomból a Ferencz József-rend csillagkeresztjét kapta, a végzet azonban úgy akarta, hogy a hivatalos lap épen halála napján hozta a rendjel adományozását. *Cs.*

Irodalom.

Daniel, Dr. Josef, Revision der paläarktischen *Crepidodera*-Arten. (Münch Koleopt. Zeitschr. II, 1904, p. 237—297).

Szerző a *Crepidodera* levélbogár-nem revíziójaként szép tanulmánynyal gazdagította a bogarászati irodalmat. A nemet öt csoportra osztja, melyeken belül meghatározó kulcsokat és a fajok részletes leírását nyujtja. Az első csoport fajaiból nálunk a következők fordulnak elő: *transversa* Marsh. és fekete alakja ab. *melancholica* J. Dan. (Bosznia), *impressa* F. (Dalmáczia, Gerebencz) *ferruginea* Scop. és *crassicornis* Fald. Pécs, Marpod; Bosznia), utóbbi faunánkra új. A második csoportból csak a *Cr. femorata* Gyll. fordul nálunk elő (Budapest, Tátra, Szebenhegység.) A harmadik csoportot nálunk a *Cr. corpulenta* Kutsch. képviseli (Herkulesfürdő, Paring- és Szebenhegység, Nagyszeben, Negoi, Kerczi- és Rozsnyói-hegység, Kereszténvhavas, Brassó: Czenk, Bucsecs; Bosznia). A negyedik csoportból a *Cr. transsylvanica* Fuss (Radnai havasok, Czenk, Kereszténvhavas, Bucsecs, Negoi), *norica* Weise (Kapela, Lokve), *cyanescens* Duft. (Tátra, Mármaros, Kereszténvhavas, Brassói hegyek, Bucsecs, Feleki-hegység, Vale Doamni), *cyanipennis* Kutsch. (Bucsecs, Kerczi-hegység, Negoi, Vale Doamni), fordul nálunk elő; az ötödik csoport egyetlen faja *nigritula* Gyllh.) nálunk nem ritka, ezt a fajt eddig a *Hippuriphila* nembe sorolták.

Csiki Ernő.

„ROVARTANI LAPOK“

XII. Band. 3. Heft. März 1905.

S. 45. **L. Biró:** Insektenfang mit dem Käfersieb in Neu-Guinea. II. Hemipteren sind mit dem Sieb selten zu erlangen; hie und da eine Lygeide oder Tingitide, selten eine kleine schwarze Cydnus-Art, häufiger einige kleine Triphleps-Arten. Auch bezüglich der Homopteren ist die Ausbeute ärmlich. Am häufigsten ist eine kleine Honicocephalus-Art, auch am Sattelberg zu finden, seltener einige Berytiden-, Aradiden-und Capsidea-Arten. Dagegen finden sich die Ceratocombiden zahlreich ein, von welchen Dr. G. Horváth ca 35 neue Arten beschreiben hat. Dipteren pflegt man nicht zu sieben, hier aber lebt eine Familie (Stethopatida), die nur auf diese Weise zu erlangen ist. Von den *Orthopteren* sind die *Blatta*-Arten häufig, darunter auch ungeflügelte. Die *Poduren*-Arten werden beim Sieben meist verdorben, manch aber waren demnoch verwendbar, so mehrere *Isotoma-, Paronella-, Lepidocyrtus-* und *Anura*-Arten. Auch *Physapoden* sind selten durch Sieben zu erhalten. Dagegen sind die Termiten auch im Sieb häufig, wie an allen anderen Arten hier. Ebenso fehlen die Spinnen nicht, namentlich die kleineren-Arten, auffallend aber war, dass sich so wenig *Thomisida*-Arten fanden.

S. 48. Dr. **E. Vángel**: Beiträge zur Insektenfauna von Ungarn. Lepidopteren II. Fortsetzung der Enumeration.

S. 52. Dr. **E. Kaufmann**: Zvei gefährliche Käfer. In Fiume fand Verfasser beim Ausladen einer Maissendung aus Argentinien an den Säcken eine Unzahl von *Calandra oryzae* und weit weniger *Tribolium ferrugineum*. Erstere Art ist bereits auch in Ungarn an Hafer und Mais schädigend aufgetreten, aber dem Getreide steht eine grosse Gefahr bevor, wenn der Käfer in so ungeheuerer Anzahl auch noch importirt wird.

S. 53. Dr. **A. Zilahi Kiss**: Beiträge zur Käferfauna des Komitates Szilágy III. Fortsetzung der Enumeration.

S. 56. **L. v. Aigner-Abafi**: Die Tagfalter Ungarns III. Nach einem Überblick der Familien übergeht der Verfasser zu den Papilioniden, und speciell zu *Papilio Podalirius* L., der bei Budapest regelmässig in 2, zuzuweilen auch in 3 Generationen (11. April bis 24. Mai, 13. Juni bis 4. August und 12—27. August) auftritt während die Raupe vom Mai bis Mitte Juni, von Mitte Juli bis

Ende August und von Anfang September bis Mitte Oktober zu finden ist. Nach der Beschreibung der Stammform werden auch die in Ungarn vorkommenden Varietäten beschrieben, Diese sind: *var. undecimlineatus* Eimer, *var. novemlineatus* Aign., bei welchem sich der charakteristische kleine Streif oder Punkt von *undecimlineatus*, zeigt, ohne dass der 5. und 7. Streif getheilt wäre, ferner *var. decemlineatus* Aign., bei welchem der *undecimlineatus*-Streif fehlt, die betreffenden Streifen aber getheilt sind. Eimer hatte diese, sowie die vorige Form interimistisch benannt, aber nicht als Variationen aufgestellt, dies hat Verfasser gethan (Rovartani Lapok VI, 1899, 95. deutscher Auszug p. 9), somit hat der spätere Namen *reductus* von Schultz zu fallen. Die II. und III. Generation ergiebt ausschlieslich die mehr oder weniger typische *var. Zanclaeus* Z., meist aber sind es Übergangsformen. Diesen reihen sich einige unbenannte Aberrationen an.

S. 61. **E. Csiki**: Die Cerambyciden Ungarns XIX. Bestimmungstabellen der Gattungen *Haplocnema, Calamobius* und *Agapanthia*.

Kleinere Mittheilungen.

S. 64. *Die Larven der Blattwespe Lophyrus Pini* L. haben am Main grosse Verwüstungen unter den Fichten angerichtet. In Ungarn ist diese Art noch nicht schädlich aufgetreten, wohl aber *Lophyrus rufus* Kl. Die Larven dieser Blattwespe haben z. B. in den Jahren 1891—93 beträchtliche Schäden verursacht. Im Komitat Krassó-Szörény wurde ein Fichtwald von 200 Morgen, ebenda ein junger Wald von 40 Morgen, im Komitat Arad 1892. 5—6 und im nächsten Jahr schon 20—25 Morgen Waldes befallen, im Komitat Somogy wurden 1892 und 1893 alle Fichten der Nadeln beraubt, demzufolge die Bäume eingegangen sind.

S. 65. *Fr. Brauer*. Kurze Biographie und Würdigung seiner Verdienste.

Literatur.

S. 66. Müller, D. J., Beschreibungen neuer dalmatinischer Koleopteren. II. Besprochen von *E. Csiki*.

Entomologiai művek.

Általános. *A Magyar Birodalom Állatvilága.* (Fauna Regni Hungariae). III. kötet. Arthropoda. Kiadja a k. m. Természettudományi Társulat. Ára 35 kor., társulati tagoknak 20 kor. — *Kárpáti E.* Állatmuzeum, utasitás állatok kitömesére s eltartására, és csontvázak készitésére, ábrákkal 1 kor 40 fill. — *Bein K.* A kis rovargyűjtő. Utasítás a kiválóbb rovarok megismerésére és gyűjtésére 2 kor. — *Szekeres F. Ö.* A rovargyűjtő 1 kor. 60 fill.— *Lejtényi S.* Rovargyűjtő. Segédkönyv a középiskolai ifjuság számára, kötve 1 kor. — *Kriesch J.* A rovarok világa. 16 ábrával 80 fill. — *Kirándulók* zsebkönyve. 70 rajzzal, kötve 3 kor. 50 fill. — *Dr. Lendl* A. Rövid útmutatás a természetrajzi gyűjtemények konzerválásához 80 fill. — *Dr. Daday J.* Rovartani műszótár 1 kor. 60 fill. — *Hoffer*, Praxis der Insektenkunde. 3 kor. — *Kolbe*, Einführung in die Kenntniss der Insekten 17 kor.

Hymenoptera. *Mocsáry S.* A magyar fauna fémdarazsai 2 kor. 40 fill. A magyar fauna másnejű darazsai 2 táblával 1 kor. 20 fill Adatok Magyarország fürkész darazsainak ismeretéhez I. 1 kor. 20 fill. Földünk fémdarazsainak magánrajza 40 kor.

Lepidoptera. *Bein* K. A kis lepkegyűjtő. A lepkék ismertetése és gyűjtése 2 kor. — A. *Aigner L.* A lepkészet története Magyarországon 3 kor. — *Aigner-Pável-Uhryk*, Magyarország lepkéinek jegyzéke 5 kor. — *Berge*, Schmetterlingsbuch 8. Aufl. 1300 Abb. auf 50 farb. Tafeln 25 kor. 20 fill. — *Hofmann*, Die Gross- Schmetterlinge Europas 2. Aufl. 2000 Abb auf 71 farb. Tafeln 30 kor. Die Raupen der Gross-Schmetterlinge Europas 1900 Abb. auf 50 Tafeln 30 kor.

Diptera. *Tömösváry Ö.* Egy tömegesen tenyésző légyfaj az Alsó-Duna mellékeiről. 3 [illegible] 60 fill. — *Kertész K.* Catalogus Tabanidarum orbis terrarum universi 6 kor.

Coleoptera. *Török P.* Bogár-határozó 2 kor. 80 fill. — *Bein* K. A kis bogárgyűjtő. A bogarak ismertetése és gyűjtése 2 kor. — *Calwer*, Käferbuch 5. Aufl. mit 48 color. Tafeln 24 kor. — *Seidlitz*, Fauna Transsylvanica 12 kor.

Hemiptera. *Dr. Horváth G.*, Adatok a hazai félröpűek ismeretéhez 40 fill. A magyarországi Psyllidákról 40 fill. Az Eremocoris-fajok magánrajza. 2 tábl. 60 fill.

Orthoptera, Pseudoneuroptera és Neuroptera. *Pungur Gy.* A magyarországi tücsökfélék természetrajza 6 tábl. 5 kor. — *Kohaut R.* Magyarország szitakötő-féléi. 3 színes tábl. 2 kor. 60 fill.

Myri poda. *Dr. Daday J.* A magyarországi Myriopodák magánrajza 4 táblával 4 kor.

Arachnoidea. *Dr. Chyzer K.* és *Kulczynski L.* Araneae Hungaria 3 kötet 24 kor. — *Herman Ö.*, Magyarország pókfaunája 3 kötet, csak a 2—3. kötet kapható 16 kor. — Dr. *Lendl* A. A pókok, különösen a kerekhálópókok természetes osztályozása 1 kor. — *Karpeles L.* Adalék Magyarország atkafaunájához. 8 táblával 2 kor.

Crustacea: Dr. *Daday J.* A Magyarországban eddig talált szabadon élő evezőlábú rákok magánrajza. 4 tábl. 3 kor. A magyarországi Branchipusfajok átnézete. 1 kor. A magyarországi Diaptomus-fajok átnézete 1 kor

---

Legújabb árjegyzékem,

mely több ezer, jól meghatározott és praeparált európai, különösen magyarországi bogárfaj felsorolását tartalmazza, megjelent és kívánatra bérmentve küldöm meg.

Tavarnok, u. p. Nagy-Tapolcsány

Kelecsényi Károly

Legközelebb megjelenik:

Magyarország bogárfaunája.

Vezérfonal a Magyarország, Horvát- és Szlavonországok, Dalmáczia, Bosznia és Herczegovina területén előforduló bogarak megismerésére.

*

IRTA

CSIKI ERNŐ

nemzeti muzeumi I. oszt. segédőr.

*

A három kötetes munka **első** kötete a bevezető morphologiai részen kívül a Caraboideákat és Staphylinoideákat, a **második** kötet a Palpicorniákat, Diversicorniákat és a Heteromerákat, a **harmadik** kötet pedig a Phytophaga, Rhynchophora és Lamellicornia családsorozatokat fogja tartalmazni.

A munka 5 íves füzetekben fog megjelenni, **egy-egy füzet előfizetési ára 2 korona, bolti ára 3 korona.**

Előjegyzések és előfizetések a szerző czímére (Budapest, VIII., Nemzeti Múzeum) küldendők.

Schmidl Sándor könyvnyomdája Budapest, VI., Szerecsen-u 6.